

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Факультет здоров'я людини

Кафедра соціальної роботи та консультування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради

Факультету здоров'я людини

протокол № 1 від 22.09.2026 р.

(Олена КАРПЕНКО)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»**

Упорядники:

Санжаровець В. М., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та консультування Факультету здоров'я людини Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Денисюк О. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та консультування Факультету здоров'я людини Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Санига С. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та консультування Факультету здоров'я людини Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Рецензенти:

В. С. Петрович, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки, кандидат педагогічних наук, доцент

Т. В. Журавель, виконавча директорка громадської організації «Всеукраїнський громадський центр «Волонтер», кандидат педагогічних наук

Г. Б. Скіпальська, виконавча директорка МБФ «Українська фундація громадського здоров'я» та директорка представництва HealthRight International («Право на здоров'я»), доктор філософії за спеціальністю 231 «Соціальна робота»

Методичні рекомендації до написання та оформлення кваліфікаційних робіт здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота».

Запропонована методична розробка містить пояснювальну записку, методичні рекомендації щодо порядку вибору теми дослідження, її затвердження, складання змісту наукової роботи, використання теоретичного та статистичного матеріалу, побудови, структури та оформлення кваліфікаційних робіт, підготовки до попереднього захисту та захисту.

«Ухвалено» на засіданні кафедри соціальної роботи та консультування Факультету здоров'я людини Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (протокол № 2 від 22 вересня 2026 р.).

Завідувач кафедри

соціальної роботи та консультування

Тетяна СПІРИНА

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	9
3. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	11
4. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	16
5. ВИМОГИ ДО ТЕХНІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	25
6. КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ	31
7. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ	35
8. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	38
9. ТИПОВІ ПОМИЛКИ В НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	43
ДОДАТКИ	45

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Мета методичних рекомендацій та завдання здобувача

Метою методичних рекомендацій є допомога здобувачам у написанні та оформленні кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» освітніх програм 231.00.01 «Соціальна робота», 231.00.02 «Соціальна педагогіка», 231.00.04 «Соціальна адвокація».

Кваліфікаційна робота – це документ, який містить вичерпну систематизовану інформацію за обраною темою, передбачає виклад матеріалу на основі вивченої літератури та самостійно проведеного дослідження. Кваліфікаційна робота повинна передбачати теоретичні та аналітичні узагальнення, або розв’язання практичної задачі у соціальній сфері із застосуванням теорії і методів соціальної роботи.

Метою підготовки та захисту кваліфікаційної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» є розвиток та засвідчення належного рівня сформованості практичних, дослідницьких, організаторських та комунікативних компетентностей фахівця згідно зі Стандартом вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 231 Соціальна робота, Професійного стандарту «Соціальний працівник» та відповідної освітньої програми.

У ході виконання кваліфікаційної роботи здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» освітніх програм 231.00.01 «Соціальна робота», 231.00.02 «Соціальна педагогіка», 231.00.04 «Соціальна адвокація» мають виконати такі завдання:

- обрати тему кваліфікаційної роботи та визначити її науковий апарат;
- здійснити на основі науково-методичних джерел теоретичний аналіз проблеми дослідження;

- зібрати та проаналізувати емпіричні дані стосовно проблеми дослідження та обґрунтувати на базі проведеного аналізу шляхи її вирішення;
- викласти результати дослідження у формі наукової роботи та презентувати їх в ході публічного захисту.

У процесі написання кваліфікаційної роботи важливим є те, що здобувач оволодіває практичними дослідницькими навичками, вміннями опрацьовувати та систематизувати різнопланові джерела з досліджуваної проблематики, застосовувати методи практичної діяльності соціального працівника та дослідницькі методи, робити власні узагальнення, логічні висновки та презентувати їх, а також отримує можливість розвинути здатність організовувати власну діяльність, взаємодіяти з фахівцями та отримувачами соціальних послуг, працювати в команді та отримувати менторську підтримку.

1.2. Компетентності, які формуються під час підготовки та захисту кваліфікаційної роботи

Відповідно до освітньо-професійних програм: **231.00.01 Соціальна робота** та **231.00.04 Соціальна адвокація** за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, підготовка та захист кваліфікаційної роботи забезпечує *формування таких загальних та фахових компетентностей*:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- СК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного);
- СК8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

Відповідно до освітньо-професійної програми **231.00.02 Соціальна педагогіка** за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, підготовка та захист кваліфікаційної роботи забезпечує *формування таких загальних та фахових компетентностей:*

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
 ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 ЗК7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
 ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
 ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

СК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного);

СК8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах;

СК16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи;

СКу21. Здатність застосовувати технології соціально-педагогічної роботи з дітьми, молоддю, дорослими в різних соціальних середовищах;

СКу22. Здатність організовувати та здійснювати соціально-педагогічну роботу в різних соціальних інституціях на засадах соціальної інклюзії;

СКу23. Здатність організовувати та проводити соціально-педагогічний тренінг з різними категоріями клієнтів;

СКу24. Здатність застосовувати технології соціально-педагогічної роботи з формальними та неформальними об'єднаннями дітей та молоді.

1.3. Результати навчання за освітнім компонентом «Підготовка та захист кваліфікаційної роботи»

Відповідно до освітньо-професійних програм: **231.00.01 Соціальна робота** та **231.00.04 Соціальна адвокація** за першим (бакалаврським) рівнем

вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, підготовка та захист кваліфікаційної роботи забезпечує оволодіння такими *програмовими результатами навчання*:

РН1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами;

РН2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань;

РН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід;

РН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми;

РН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

Відповідно до освітньо-професійної програми **231.00.02 Соціальна педагогіка** за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, підготовка та захист кваліфікаційної роботи забезпечує оволодіння такими *програмовими результатами навчання*:

РН1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами;

РН2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань;

РН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід;

РН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми;

РН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки;

РН6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях;

РНу25. Застосовувати технології соціально-педагогічної роботи з дітьми, молоддю, дорослими, вразливими групами населення в різних соціальних середовищах;

РНу26. Організовувати та здійснювати соціально-педагогічну роботу в закладах освіти, захисту дитини на засадах соціальної інклюзії.

2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Перед виконанням кваліфікаційної роботи здобувач повинен ознайомитися з основними вимогами до її написання та оформлення. Кваліфікаційна робота повинна мати ознаки самостійного дослідження. Важливо, щоб їй були притаманні: чіткість і логічна послідовність викладення матеріалу; переконливість аргументації; стислість і точність формулювань, що виключають можливість неоднозначного тлумачення; висвітлення сучасних інноваційних методик; конкретність викладення результатів дослідження; обґрунтованість рекомендацій та пропозицій.

Після обрання теми кваліфікаційної роботи здобувач повинен визначити її мету та основні завдання, які він прагне виконати для того, щоб ґрунтовно дослідити обрану проблему дослідження, основні питання змісту роботи та план проведення дослідження. Матеріал роботи буде вичерпним, а зміст ґрунтовно розкритим, якщо здобувач попередньо вивчив наукові праці українських та зарубіжних вчених із досліджуваної ним проблеми. При написанні роботи здобувач повинен обов'язково посилаватися на авторів і джерела, з яких він бере цитати, матеріали, окремі результати. Необхідно дотримуватися правил цитування, оформлення зносок, списку використаної літератури.

У роботі повинні бути відображені:

- актуальність тематики та відповідність сучасному стану науки і практики;
- обґрунтування обраного напрямку дослідження та методів; аналіз та узагальнення наявних наукових результатів;
- наукова та практична цінність виконаної роботи.

Кваліфікаційні роботи повинні містити елементи дослідження:

- вивчення достатньої кількості опублікованих джерел (книг, журнальних статей та інших розробок) вітчизняних і зарубіжних авторів;
- систематизація та аналіз різних думок і підходів, формування власної точки зору на проблему, яка вивчається;
- порівняння теоретичних поглядів вчених і практичної діяльності вітчизняних і зарубіжних шкіл соціальної роботи;
- аналіз емпіричних даних із проблеми дослідження (зібраної в ході дослідження інформації, що відображає реальний стан проблеми, локалізованої в часі і просторі);
- оформлення висновків та рекомендацій.

Вміння обґрунтовано представити матеріал свідчить про сформованість знань і переконань у здобувача, про їх системність та свідоме засвоєння. Кваліфікаційна робота повинна бути написана унормованою літературною мовою, з використанням наукової термінології, без зловживання цитатами, запозиченими із статей, підручників та з електронних джерел. У роботі не повинно бути граматичних та стилістичних помилок.

Кваліфікаційна робота має бути перевірена на академічний плагіат та оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти.

3. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Вибір теми та планування роботи

Від чітко запланованих основних етапів підготовки кваліфікаційної роботи залежить хід виконання самої роботи та вчасне подання її на кафедру соціальної роботи та консультування.

Здобувачі самостійно обирають тему кваліфікаційної роботи із запропонованого кафедрою переліку. Допускається внесення змін до теми, враховуючи пропозиції здобувача, але, у такому випадку, він має узгодити обрану тему з науковим керівником та затвердити ці зміни на кафедрі. Назва роботи повинна бути короткою (не більше 10–12 слів), відповідати спеціальності 231 Соціальна робота та спрямованості освітньо-професійної програми. Під час першої консультації з науковим керівником уточнюється тема роботи, узгоджуються інструментарій, методи, основна література тощо. Тема роботи має відображати актуальну проблему практики соціальної роботи (надання соціальних послуг, діяльності установ соціальної роботи, неурядових організацій, соціально-педагогічної діяльності, практики соціальної адвокації), природа якої має бути розкрита та шляхи вирішення якої будуть обґрунтовані в ході дослідження.

Обравши тему, ознайомившись з літературою, здобувачу необхідно скласти план свого дослідження. Ще до початку роботи над текстом план обов'язково узгоджується з науковим керівником (див. підрозділ 6.2). За необхідності керівник допомагає здобувачу удосконалити зміст дослідження.

План кваліфікаційної роботи відображає її структуру, тобто порядок компонування і взаємозв'язок її окремих частин. Кваліфікаційна робота повинна мати складний план, складовими якого є вступ, два розділи, що містять кілька підрозділів (або параграфів), а також висновки, список використаних джерел та, за необхідності, додатки.

План дозволяє ескізно представити досліджувану проблему, викладену у логічному порядку питань, за якими надалі буде систематизуватися увесь зібраний фактичний матеріал.

Зазвичай перший розділ присвячений теоретичному аналізу проблеми дослідження, другий – розкриттю на основі емпіричних даних причин, чинників та проявів проблеми дослідження та обґрунтуванню здобувачем шляхів її вирішення.

У творчому дослідженні план завжди має динамічний характер і може уточнюватися здобувачем у процесі дослідження конкретної теми. Наукове дослідження не може проводитися без плану. Лише сплановане дослідження дає змогу глибоко пізнавати закономірності досліджуваної проблеми.

3.2. Пошук та опрацювання наукових джерел

Робота над дослідженням розпочинається з пошуку та опрацювання наукової літератури, що стосується тематики дослідження. Необхідно переглянути всі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою дослідження. До них належать матеріали, надруковані в різних вітчизняних і зарубіжних виданнях (монографії, наукові статті, періодичні видання, підручники, посібники, методичні публікації, словники, енциклопедії тощо).

Основними завданнями огляду літератури є: ознайомлення з матеріалами за темою; вибір досліджень, що розкривають обрану тему у різних аспектах, та найсуттєвіших результатів; виявлення напрямів дослідження та отримання вихідної проблеми для написання кваліфікаційної роботи.

Пошук літератури слід розпочати з електронних каталогів наукових бібліотек та пошукових систем інтернет-ресурсів (Google Академія, ResearchGate тощо). Варто також безпосередньо звернутись до відділу каталогів та залу періодики наукових бібліотек. Здобувачів обслуговують різні державні та відомчі бібліотеки: Національна парламентська бібліотека України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України,

Державна науково-технічна бібліотека України (при цьому необхідно мати відповідне персональне клопотання від Університету) тощо.

Рекомендуємо скористатися послугами Бібліотеки Київського столичного університету імені Бориса Грінченка та його філіями. Завітайте для ознайомлення з послугами бібліотеки на її сайт: <https://library.kubg.edu.ua>.

Результатом огляду наукових джерел має стати перший розділ кваліфікаційної роботи, що розкриватиме, систематизуватиме і узагальнюватиме існуючі наукові погляди щодо проблеми дослідження та представлені в наукових джерелах методологічні підходи до її вирішення.

3.3. Емпіричне дослідження проблеми кваліфікаційної роботи

Спираючись на результати теоретичного аналізу проблеми дослідження, здобувач має розробити та провести локальну наукову розвідку причин, проявів та наслідків цієї проблеми в практичній діяльності певної установи (групи установ, соціальної структури, дотичної до соціальної роботи, соціально-педагогічної діяльності або практики соціальної адвокації). У ході цього етапу дослідження здобувач може зібрати дані щодо поширеності певної соціальної проблеми або негативного соціального явища в окремій громаді, проблем та потреб отримувачів соціальних послуг певної установи та їх причин, проблем надання соціальних послуг, діяльності їх надавачів, соціально-педагогічної та соціально-адвокаційної діяльності окремих організацій та успішних практик з їх подолання.

Емпіричне дослідження може бути проведене за допомогою однієї або декількох із запропонованих стратегій:

- *емпіричне дослідження на основі аналізу вторинних даних:*
- порівняльний аналіз даних вже проведених досліджень;
- аналіз соціальних проєктів або програм діяльності організацій;
- аналіз даних щодо результатів діяльності організацій, представлених у відкритих джерелах, зокрема, на інтернет-ресурсах.
- *емпіричне дослідження, засноване на якісних методах:*

- якісне спостереження: опис та аналіз практики, до якої був долучений здобувач або яку він міг спостерігати;
- дослідження випадків: опис та порівняльний аналіз окремих випадків отримувачів, соціальної або соціально-педагогічної роботи з окремими випадками, діяльності окремих організацій;
- аналіз результатів інтерв'ю або фокус-груп з отримувачами соціальних послуг або працівниками, котрі їх надавали, що розкривають їхнє бачення проблем, потреб, життєвих цілей, світогляду отримувачів, процесу та результатів надання соціальних послуг та бачення шляхів їх удосконалення.
- *пошукові або оглядові (констатувальні) кількісні емпіричні дослідження:*
 - репрезентативні опитування отримувачів послуг певної організації;
 - експертні опитування працівників організацій;
 - кількісний аналіз даних щодо впровадження певної традиційної або інноваційної практики, здійснений за участю автора кваліфікаційної роботи.

Емпіричне дослідження в рамках кваліфікаційної роботи може бути проведене на базі стандартних методик збору даних. Його результати мають бути піддані елементарному кількісному та якісному аналізу.

На основі отриманих результатів здобувач повинен обґрунтувати рекомендації стосовно подолання проблеми кваліфікаційної роботи або удосконалення практик соціальної роботи, що були предметом його аналізу. Варіантом викладення рекомендацій може бути обґрунтування проєкту, спрямованого на оптимізацію практики соціальної роботи, соціально-педагогічної та адвокаційної діяльності певної установи або організації.

3.4. Виклад матеріалу кваліфікаційної роботи

Матеріал роботи здобувач повинен викладати послідовно, логічно пов'язувати окремі його частини, повністю розкривати тему кваліфікаційної роботи. Для цього необхідно приділити увагу сучасним теоретичним і методичним розробкам, розглянути і творчо осмислити відповідну наукову

літературу та періодичні видання, визначити своє ставлення до дискусійних питань з обраної теми кваліфікаційної роботи. На основі аналізу емпіричних або звітних даних, особистих вражень та узагальнень потрібно зробити необхідні висновки, висвітлити досягнуті успіхи, визначити наявні недоліки, а також висловити пропозиції щодо можливостей подальшого покращення діяльності об'єкта дослідження.

4. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Рекомендується така **структура кваліфікаційної роботи бакалавра**: титульний аркуш; анотація (українською та англійською мовами – 1800 знаків кожна); зміст; перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності); вступ; основна частина, поділена на розділи та підрозділи; висновки; список використаних джерел; додатки (за необхідності).

4.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи, яка містить:

- найменування закладу вищої освіти, факультету, кафедри, де виконана робота;
- назву роботи;
- прізвище, ім'я, по батькові автора та його статус;
- прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника, його науковий ступінь, вчене звання;
- місто та рік подання роботи до захисту.

Із цього аркуша починається загальна нумерація сторінок роботи, але номер сторінки на ньому не вказується. Приклад оформлення титульної сторінки наведено у додатку А.

4.2. Анотація

Анотація – узагальнений короткий виклад основного змісту кваліфікаційної роботи, що подається для ознайомлення з її змістом та результатами. Анотація розміщується безпосередньо після титульного аркуша державною та англійською мовами. Обсяг анотації – 1 сторінка або 1800 знаків.

В анотації мають бути стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та наявності практичного значення. В анотації також вказуються: прізвище та ініціали здобувача; назва кваліфікаційної роботи; спеціальність (шифр і назва); освітня програма (шифр і

назва); найменування закладу вищої освіти; місто, рік; ключові слова (5–7 термінів).

Приклад оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

Дрозд І. В. Соціально-педагогічна підтримка батьків з числа вимушено переселених осіб неурядовими організаціями. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Бакалаврська робота за спеціальністю 231 Соціальна робота за освітньою програмою 231.00.02 Соціальна педагогіка. – Факультет здоров'я людини Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, Київ, 2027.

Зміст анотації.

Ключові слова: *курсивом через «;» до 7 ключових слів.*

4.3. Зміст

Зміст подають безпосередньо після анотації, починаючи з нової сторінки. До Змісту включають: вступ; послідовно перелічені найменування всіх розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовок) змісту роботи; висновки; список використаних джерел; назви додатків – із зазначенням номерів сторінок, на яких розміщено початок відповідного матеріалу. Зразок змісту наведено у додатку Б.

4.4. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів

Перелік умовних позначень складають за умови, що в роботі використовується специфічна термінологія, маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, які не є загальноприйнятими і повторюються в тексті більше трьох разів. Цей перелік розміщують безпосередньо після змісту, перед вступом, починаючи з нової сторінки. Його друкують двома колонками: зліва за абеткою наводять скорочення, справа – детальне тлумачення.

В іншому разі розшифровку цих елементів наводять у тексті там, де їх вперше згадують. Наприклад, у роботі вперше згадується «центр соціальних служб». У такому разі після нього вказують скорочення, яке далі використовується в роботі. Це буде виглядати так: «... центр соціальних служб (далі – ЦСС)».

4.5. Вступ

Вступ розташовують після переліку умовних позначень (якщо він є), починаючи з нової сторінки. У вступі до кваліфікаційної роботи розкривають сутність і стан наукової задачі та її значущість, підстави та вихідні дані для розробки теми. Коротко подають оцінку сучасного стану досліджуваної проблеми, обґрунтування обраної теми та необхідності проведення досліджень, зазначаючи: практично розв'язані питання; прогалини в інформації, що існують у даній галузі; провідних вчених і фахівців даної галузі; актуальність та новизну теми; взаємозв'язок з іншими роботами.

Далі подають загальну характеристику роботи у рекомендованій нижче послідовності. Грамотно оформлений теоретико-методологічний апарат (актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, методи) кваліфікаційної роботи є обов'язковим її атрибутом. До структури вступу належать нижче наведені основні елементи.

4.5.1. Актуальність дослідження

Актуальність потребує чіткого визначення теми і проблеми дослідження та розкриває суперечності:

- між визначеним станом предмета дослідження і вимогами його ефективного функціонування;
- між теоретичними й методологічними засадами певної практики (соціальної роботи, соціально-педагогічної діяльності) та їхнім практичним впровадженням;
- між наявними знаннями щодо досліджуваної проблеми і потребою в нових знаннях для успішної практики;

– між наявними теоретичними положеннями в рамках проблеми, що досліджується, і новими фактами.

4.5.2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єкт – це реально існуюча дійсність. Під об'єктом пізнання прийнято розуміти частину об'єктивної реальності, що на даному етапі стає предметом практичної і теоретичної діяльності людини. Об'єктом дослідження в рамках кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» можуть бути розвиток певної соціальної проблеми або явища, що перебувають в центрі уваги соціальної роботи, процеси взаємодії вразливих груп та суспільства (соціалізація, соціальна адаптація, абілітація, ресоціалізація тощо), або певні напрями діяльності суб'єктів соціальної роботи.

Сукупність особливих законів і закономірностей функціонування і розвитку об'єкта дослідження, окремі аспекти його розвитку (чинники, умови, прояви, наслідки тощо) складають *предмет* цієї конкретної науки. Предметом пізнання вважають зафіксовані і включені в процес практичної діяльності людини сторони, властивості і відносини об'єкта, досліджувані з визначеною метою в даних обставинах і умовах. Таким чином, предмет дослідження є більш вузьким за своїм розумінням, ніж об'єкт: він є частиною, стороною, аспектом, елементом об'єкта.

Наприклад:

- об'єкт – система соціального захисту населення; предмет – особливості, закономірності формування системи соціального захисту населення в конкретному регіоні у визначений період часу;
- об'єкт – адвокаційна діяльність надавачів соціальних послуг; предмет – її умови, форми і методи;
- об'єкт – процес ресоціалізації осіб, що перебувають у конфлікті із законом; предмет – чинники їхньої успішної ресоціалізації.

4.5.3. Мета і завдання дослідження

Мета дослідження випливає із проблеми, тобто ціль дослідження полягає у тому, щоб розв'язати якусь проблему. Мета дослідження може бути пов'язана із:

- обґрунтуванням системи заходів, спрямованих на вирішення проблеми;
- обґрунтуванням закономірностей загального або часткового характеру;
- виявленням комплексу умов успішного вирішення деяких завдань;
- обґрунтуванням підходів до вирішення проблеми;
- добором оптимального обсягу фактів, логіки розкриття змісту даного явища тощо.

Можлива постановка і більш часткових цілей дослідження. Наприклад, можна поставити за мету: виявити умови раціонального використання методів соціальної роботи; визначити ефективну систему заходів, спрямованих на забезпечення індивідуального підходу до клієнтів; встановити найбільш загальний алгоритм вирішення зазначеного професійного завдання; обґрунтувати критерії добору змісту діяльності того чи іншого фахівця, дослідити методику прогнозування тощо.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання певних *завдань дослідження* (у кваліфікаційній роботі їх має бути не більше 4). Завдання дослідження можуть містити в собі наступне (у залежності від характеру обраної проблеми), при цьому обираються (до 4) з наведених типів:

- вирішення зазначених теоретичних питань, що входять у загальну проблему (виявлення сутності досліджуваного поняття; подальше удосконалення його визначення; теоретичне визначення чинників проблеми дослідження та умов її подолання; розробка критеріїв ефективності відповідної діяльності тощо);

- емпіричне дослідження чинників проблеми дослідження та умов її подолання (чинників соціальних проблем, проблем і потреб отримувачів послуг, проблем та умов діяльності їх надавачів тощо);
- експериментальне вивчення практики вирішення даної проблеми (виявлення її визначеного стану, реальних результатів, переваг, недоліків і суперечностей тощо);
- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення проблеми дослідження (запобігання розвитку соціальної проблеми, поліпшення якості надання соціальних послуг, впровадження ефективних адвокаційних кампаній тощо);
- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів з погляду відповідності її критеріям оптимальності (ефективності);
- розробка методичних рекомендацій.

Неодмінною вимогою до кваліфікаційної роботи є логічна відповідність назви теми дослідження, об'єкта, предмета, цілей і завдань дослідження структурі роботи. Сукупність завдань повинна відображати мету дослідження, що, у свою чергу, відповідатиме проблемі дослідження, а їхнє виконання – забезпечувати досягнення поставленої мети.

4.5.4. Методи дослідження, джерела інформації та структура роботи

Із метою вирішення поставлених завдань використовується комплекс загальнонаукових педагогічних, психологічних, соціологічних методів теоретичного та емпіричного дослідження. Вибір *методів дослідження* при виконанні наукової роботи не є довільним, а визначається особливостями окреслених ними завдань, специфікою змісту проблем і можливостями дослідження. Їх коротко перераховують та змістовно визначають, що саме досліджувалося за допомогою того чи іншого методу.

Звертаємо увагу, що у вступі мова йдеться саме про методи *дослідження* проблеми – її теоретичного аналізу, збору та аналізу емпіричних даних щодо проблеми дослідження, методів розробки та моделювання інновацій. Форми й

методи здійснення діяльності (соціальної роботи, соціально-педагогічної та адвокаційної діяльності) є предметом дослідження і у вступі не розкриваються.

На завершення вступу необхідно вказати основні джерела отримання інформації (офіційні, наукові, літературні, бібліографічні, джерела емпіричних даних) та коротко охарактеризувати структурні елементи роботи.

4.6. Основна частина кваліфікаційної роботи

Суть кваліфікаційної роботи викладають, поділяючи матеріал на розділи. Кожний розділ починається з нової сторінки. Зміст розділів основної частини повинен відповідати темі роботи та повністю її розкривати.

У розділах основної частини подається:

- огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень;
- результати теоретичного аналізу об'єкта і предмета дослідження;
- виклад загальної методики і основних методів досліджень;
- відомості про проведені дослідження (теоретичні чи експериментальні);
- аналіз та узагальнення результатів досліджень;
- обґрунтування запропонованих за результатами дослідження моделей, методик, форм і методів удосконалення діяльності.

У *першому розділі*, як правило, подають огляд літератури, окреслюють основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло, критично висвітлюючи праці науковців, узагальнюючи їхні ідеї, теорії, концепції, автор повинен назвати ті питання, які залишаються невирішеними, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Розділ може включати здійснений на основі науково-методичних джерел огляд існуючих практик соціальної роботи, соціально-педагогічної та адвокаційної діяльності, моделей, форм і методів роботи, розроблених та рекомендованих науковцями, та аналіз їх відповідності сучасним теоретичним підходам та соціальним потребам. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у цій галузі.

У другому розділі можна обґрунтувати вибір напрямку досліджень, навести методи вирішення завдань та їх порівняльні оцінки, розробити загальну методику проведення дослідження. З вичерпною повнотою викладаються хід і результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми. Здобувач повинен давати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності отриманих результатів, їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць. Кожен розділ роботи повинен завершуватися обґрунтованими висновками, що містять коротку суть отриманих результатів, їх практичну цінність.

Розділи можна поділяти на підрозділи та підпункти. Кожний підрозділ і підпункт повинен містити закінчену інформацію, завершуватися логічними та чіткими висновками. Зручним способом поділу розділів на підрозділи є присвячення кожного підрозділу одному із завдань дослідження. В такому випадку висновки та узагальнення матеріалів кожного підрозділу будуть своєрідною розгорнутою відповіддю на відповідне завдання. Повні докази або наочність дослідження можна розмістити у додатках.

4.7. Висновки

У кваліфікаційній роботі є два види висновків: висновки до кожного із розділів і загальні висновки.

Висновки до розділу подаються після останнього його підрозділу та мають обсяг до двох сторінок. У висновках до розділів зазначаються головні здобутки здобувача у виконанні завдань кваліфікаційної роботи. Їх не розпочинають з нової сторінки, а подають за тими ж вимогами, що і підрозділи.

Загальні висновки розташовують безпосередньо після викладення суті роботи, починаючи з нової сторінки. У загальних висновках наводиться оцінка одержаних результатів дослідження (наукова, практична, соціальна цінність). Ця частина містить висновки автора стосовно суті проблеми, питань, що розглядались у роботі, можливих галузей використання здобутих результатів роботи.

У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках отриманих результатів, викласти рекомендації щодо їх наукового та практичного використання.

Текст висновків поділяється на пункти, кожен з яких відповідає одному із завдань дослідження.

4.8. Список використаних джерел

Список використаних джерел розташовують після висновків, починаючи з нової сторінки. Список використаних джерел формується здобувачем в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Хронологічний порядок доречний лише для робіт одного автора. Бібліографічний опис списку використаної літератури у кваліфікаційній бакалаврській роботі рекомендовано оформляти за стилем APA (7th ed.).

Список використаних джерел може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для однозначної ідентифікації цього джерела. Правила оформлення посилань у тексті наведено в підрозділі 5.2, а приклади оформлення бібліографічного опису джерел – у додатку Г.

4.9. Додатки

Додатки потрібно розміщувати у порядку появи посилань на них у тексті. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок. Детальні вимоги до позначення, нумерації та оформлення додатків наведено в підрозділі 5.4.

5. ВИМОГИ ДО ТЕХНІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Загальні вимоги до оформлення тексту

Кваліфікаційну роботу здобувачі виконують самостійно, дотримуючись рекомендованої структури та вимог до технічного оформлення.

Кожну структурну частину роботи (анотацію, зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки) починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи «АНОТАЦІЯ», «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкуються великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів та висновки до розділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Після назви заголовка крапка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом пропускають один рядок.

Сторінки, розділи, підрозділи, пункти, рисунки, таблиці нумеруються арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який зараховують до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. На наступних сторінках, починаючи з анотації, номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці.

Номер розділу («1») ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться, потім із нового рядка друкується заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Після номера підрозділу ставиться крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку записують заголовок підрозділу.

Кваліфікаційна робота набирається на комп'ютері через 1,5 інтервали (29–30 рядків на сторінці) і друкується з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм). Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи

бакалавра – 50 сторінок. Обсяг може мати відхилення в межах не більше $\pm 30\%$. В зазначений обсяг роботи не входить список використаних джерел та додатки.

Друкуючи роботу, необхідно залишати поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – 20 мм (додаток В). Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Стандарт комп'ютерного шрифту: Times New Roman, розмір шрифту 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Шрифт тексту в таблицях та рисунках може бути зменшений до 12 пт, міжрядковий інтервал – до 1.

Окремі слова, формули, знаки, які вписуються у друкований текст, мають бути чорного кольору; щільність вписаного тексту має максимально наближатися до щільності основного тексту роботи.

У роздрукованому тексті роботи помилки, описки та графічні неточності можна виправити підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою і нанесенням на тому самому місці або між рядками правильних знаків від руки. Виправлення повинні бути чорного кольору і не більше шести на сторінці.

Прізвища, назви установ, організацій та інші власні назви у науковій роботі наводяться мовою оригіналу. Скорочення слів і словосполучень вживаються відповідно до стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Здобувач оформлює обкладинку згідно з вимогами стандарту з бібліотечної та видавничої справи.

5.2. Посилання на джерела та цитування (стиль APA, 7th ed.)

При написанні кваліфікаційної бакалаврської роботи здобувач повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена кваліфікаційна бакалаврська робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на

останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них є матеріал, який не включено до останнього видання.

В бакалаврських роботах рекомендується використовувати оформлення джерел та посилання на них за стандартом APA (7th ed.). Згідно із цим стандартом, посилання в тексті роботи має містити прізвище автора (авторів) та рік видання публікації, що цитується. Посилання на джерела слід подавати після цитати в круглих дужках із зазначенням даних щодо публікації в такій послідовності: прізвища автора – кома – рік видання роботи, з яких здійснюються запозичення. Наприклад: (Спіріна, 2022).

У випадку двох авторів публікації, що цитується, наводяться обидва прізвища через знак &: (Карпенко & Рубан, 2026), (Johnes & Piteresen, 2018). Якщо публікація має трьох або більше авторів, то в посиланні вказується лише прізвище першого автора та додається «та ін.» або «et al.»: (Лях та ін., 2023), (Dulia et al., 2026).

Якщо в тексті наводиться пряма дослівна цитата (в «лапках») або є потреба акцентувати увагу на конкретному фрагменті публікації, то відповідне позначення сторінок або розділів в посиланні має міститися після зазначення дати публікації через кому: (Зверєва, 2008, с. 205–207).

У випадку одного посилання на декілька публікацій різних авторів дані щодо кожної із цитованих публікацій в дужках розділяються знаком «;»: (Сапіга, 2018; Лях, 2022).

Якщо ім'я та погляди або результати дослідження автора (авторів) згадуються в тексті цілісної оповіді, узагальнено, без виокремлення конкретної цитати, то посилання на відповідну публікацію може подаватися у вигляді дати або дати та сторінок в дужках після згадки прізвища автора (прізвищ авторів): «З точки зору Т. Спіріної та ін. (2023), особливої уваги заслуговує розвиток інклюзивних форм управління програмами, які передбачають безпосередню участь представників цільової групи в ухваленні рішень ...»; «В. Петрович (2022) та В. Лютий (2022; 2024) у своїх роботах стверджували, що ...».

У випадку цитування документа, щодо якого не зазначені автори, у посиланні вказується назва документа та рік його видання: («Про основні засади молодіжної політики», 2025), «Згідно із Законом України Про соціальні послуги (2019), ...».

Всі цитовані публікації мають бути додані до списку джерел роботи, оформленого за стилем APA (7th ed.) (див. підрозділ 4.8 та додаток Г).

5.3. Порядок оформлення ілюстративного матеріалу і таблиць

Під час захисту кваліфікаційної роботи здобувач може використовувати ілюстративний матеріал (таблиці, схеми, графіки, діаграми).

Ілюстрації

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації і таблиці мають бути посилання у тексті роботи, наприклад: «...у табл. 1.1», «табл. 2.2».

Ілюстративний матеріал повинен мати назву, яка записується після номера ілюстрації. За потреби його доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно у межах розділу (це не стосується ілюстрацій, поданих у додатках). Номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера рисунка в межах цього розділу. Наприклад: Рис. 1.3 (тобто третій рисунок першого розділу), або Рис. 2.4 (тобто четвертий рисунок другого розділу).

Ілюстративні матеріали повинні відповідати формату А4. Їх включають до загальної нумерації сторінок кваліфікаційної роботи, якщо вони розміщуються по тексту (у тому числі на окремих сторінках), або ж розміщують їх у додатках.

Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно при поданні їх у роботі дотримуватися вимог чинного законодавства про авторські права. Фотознімки розміром менше за формат А4 мають бути наклеєні на аркуш білого паперу формату А4, або ж подані у цифровому вигляді.

Таблиці

Цифровий матеріал часто подається у таблицях, в яких інформація групується в рядки і графи, відокремлені одна від одної вертикальними та горизонтальними лініями. Як правило, таблиця складається з таких елементів: порядкового номера і тематичного заголовка, боковика, заголовків вертикальних граф, горизонтальних рядків і вертикальних граф.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують зверху і друкують симетрично до тексту. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці в межах цього розділу (наприклад, табл. 1.1, табл. 2.2), тобто нумерація таблиць подібна до нумерації рисунків.

Заголовки колонок записують з великої літери, підзаголовки – з малої, якщо вони є складовими одного речення із заголовком (якщо вони самостійні, тоді з великої). Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку.

5.4. Вимоги до оформлення додатків

Додатки слід оформлювати як продовження роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розташовуючи їх у порядку появи посилань на них у тексті кваліфікаційної роботи. Крім обов'язкових елементів, кваліфікаційна робота може включати як додатки витяги з нормативних актів, копії документів, зразки анкет, за якими виконувалось узагальнення практики, дані соціологічних досліджень, таблиці, схеми тощо.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Наприклад: Додаток А, Додаток Б тощо. Один додаток позначається як додаток А. Додатки повинні мати спільну з роботою наскрізну нумерацію сторінок.

Кожний додаток починається з нової сторінки. У правому верхньому куті аркуша друкується слово «Додаток» і велика літера, якою позначається цей

додаток. Нижче, угорі сторінки симетрично до тексту, друкується заголовок (назва) додатка малими літерами з першої великої.

За необхідності текст додатка може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які нумерують у межах кожного додатка. Перед кожним номером ставиться позначення додатка (літера) і крапка, наприклад: А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – підрозділ 3.1 додатка В; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 додатка Д; Ж.1.3.3.4 – підпункт 1.3.3.4 додатка Ж.

Ілюстрації, таблиці, формули і рівняння, що розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; табл. А.1 – перша таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А; формула (Б.2) – друга формула додатка Б.

Якщо додаток являє собою документ, який має самостійне значення й оформлюється згідно з вимогами до документа цього виду, його копію вміщують у роботі без змін в оригіналі. Перед копією документа вкладають аркуш, на якому посередині друкують слово «ДОДАТОК», його позначення і назву (за наявності), а праворуч у верхньому куті аркуша проставляють порядковий номер сторінки. Сторінки копії документа нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок бакалаврської роботи (власну нумерацію сторінок документа залишають).

Джерела, які здобувач цитує лише в додатках, розглядають незалежно від процитованих в основній частині наукової роботи і перераховують наприкінці кожного додатка в окремому списку використаних джерел. Форма цитування, правила складання списку використаних джерел і виносок повинні бути аналогічними прийнятим в основній частині кваліфікаційної роботи. Перед номером цитати і відповідним номером у списку використаних джерел і у виносках ставлять позначення додатка.

6. КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ

Керівництво кваліфікаційною роботою здійснюється з метою надання здобувачеві необхідної допомоги у процесі її написання, а також здійснення контролю за дотриманням вимог, які висуваються до наукової роботи у закладах вищої освіти. Науковий керівник кваліфікаційної роботи призначається завідувачем кафедри у співпраці з гарантом ОП і затверджується на засіданні Вченої ради факультету. Він керує підготовкою наукової роботи, формує разом із здобувачем план і завдання, список необхідної літератури, надає допомогу в розробці календарного графіку виконання досліджень на весь час написання роботи.

До основних форм керівництва належать:

- попередні консультації;
- погодження плану наукової роботи;
- поточні консультації;
- погодження бази і методик проведення емпіричного дослідження;
- перевірка наукової роботи;
- написання відгуку на роботу;
- консультація з питань захисту кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник несе відповідальність за стан виконання та оформлення кваліфікаційних робіт.

6.1. Попередні консультації

Попередні консультації, зокрема, передбачають:

- загальну консультацію щодо основних вимог до кваліфікаційної роботи на кафедрі (форма виконання, обсяг, терміни написання, особливості змісту окремих розділів тощо);
- поради щодо бібліографії (необхідний обсяг нормативного матеріалу, основні монографічні роботи, теми, останні публікації в періодиці, зарубіжні джерела, методика складання списку використаних джерел тощо);

- рекомендації щодо використання у кваліфікаційній роботі матеріалів практики (насамперед, неопублікованих) та інших матеріалів ілюстративного характеру.

У результаті попередніх консультацій здобувач має одержати чіткі та конкретні орієнтири щодо того, що таке кваліфікаційна робота і що він має зробити на початковому етапі її написання.

6.2. Погодження плану наукової роботи і визначення індивідуального завдання

Як правило, ця форма керівництва кваліфікаційною роботою передбачає:

- рекомендації здобувачу щодо опрацювання джерел, необхідних для складання плану кваліфікаційної роботи;
- ознайомлення з запропонованим здобувачем планом наукової роботи;
- оцінку змісту запропонованого плану;
- у разі потреби – формулювання конкретних зауважень і пропозицій щодо плану та їх обговорення із здобувачем.

У результаті на цьому етапі повинен бути вироблений і узгоджений основний варіант (іноді на основі кількох варіантів) плану кваліфікаційної роботи. Згідно з планом роботи керівник окреслює здобувачеві індивідуальні завдання.

6.3. Поточні консультації

Поточні консультації можуть проводитися з окремих питань:

- узагальнення результатів експерименту та опрацювання матеріалів дослідження;
- уточнення позиції здобувача щодо висвітлення спірних питань;
- використання отриманих якісних і кількісних даних, досвіду практичної роботи центрів соціальної допомоги та соціальних служб тощо;

- формулювання пропозицій щодо вдосконалення соціальної роботи з конкретного напряму дослідження, розробки, рекомендації практичного характеру та ін.

У результаті поточних консультацій здобувач має отримати від керівника конкретну допомогу у вирішенні питань, які з'являються у нього в процесі створення першого варіанту наукової роботи.

Звертаємо увагу на графік консультативних днів науково-педагогічних працівників кафедри соціальної роботи та консультування, розміщений на сайті кафедри: <https://surl.li/zthzlj>.

6.4. Перевірка кваліфікаційної роботи та попередній захист

За домовленістю між керівником і здобувачем перевірка кваліфікаційної роботи може відбуватися поетапно (перевірка окремих розділів, підрозділів), що проводиться у процесі її написання, або перевірка першого варіанту загалом.

Після перевірки керівник:

- дає загальну оцінку напрацьованого матеріалу, зазначаючи, якою мірою він відповідає вимогам до кваліфікаційної роботи;
- робить зауваження, які здобувач обов'язково має врахувати при доопрацюванні (здобувач може відстоювати свою позицію, аргументуючи її).

Попередній захист кваліфікаційної роботи здобувача відбувається в присутності наукового керівника та інших викладачів кафедри. В процесі попереднього захисту бакалаврської роботи здобувач презентує доповідь (до 7 хвилин) з показом слайдів. Здобувачу необхідно охарактеризувати мету, об'єкт, предмет та продемонструвати виконання завдань бакалаврської роботи.

6.5. Написання відгуку на кваліфікаційну роботу

Після подання здобувачем остаточного варіанту кваліфікаційної роботи керівник пише офіційний відгук на роботу. Зміст відгуку залежить від

конкретних висновків, які керівник зробив після перевірки остаточного її варіанта.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, повністю відповідає вимогам, які ставляться до такого типу робіт, він у загальній формі відзначає це у відгуку, характеризуючи сильні сторони роботи та рівень підготовки здобувача.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, в основному відповідає вимогам до кваліфікаційної роботи, він зазначає це у відгуку. Водночас керівник може навести конкретні недоліки поданого варіанту роботи, а також вказати, які його зауваження не були враховані здобувачем. Наприкінці відгуку керівник надає загальну характеристику роботи та оцінює ступінь готовності здобувача до захисту.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, загалом не відповідає вимогам до кваліфікаційної роботи, він зазначає це у відгуку. Водночас керівник зобов'язаний навести найістотніші недоліки поданого варіанта, а також вказати, які його зауваження не були враховані здобувачем. Наприкінці відгуку керівник надає об'єктивну характеристику роботи із зазначенням її слабких місць та рекомендацій щодо покращення.

Наявність відгуку на кваліфікаційну роботу є обов'язковою умовою для подання роботи на захист. Відгук наукового керівника разом із внутрішньою та зовнішньою рецензіями надає повну картину якості виконаної роботи та є основою для об'єктивного оцінювання роботи членами екзаменаційної комісії під час захисту.

Кваліфікаційну роботу з демонстраційним матеріалом, відгуком наукового керівника, внутрішньою й зовнішньою рецензією подають на кафедру за графіком її виконання.

7. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ

Рецензування кваліфікаційної роботи є її перевіркою фахівцем з відповідної навчальної дисципліни. Мета перевірки полягає в:

- визначенні позитивних аспектів та (або) недоліків кваліфікаційної бакалаврської роботи, що рецензується;
- встановленні ступеня відповідності кваліфікаційної бакалаврської роботи вимогам до такого виду робіт у закладі вищої освіти;
- рекомендаціях екзаменаційній комісії щодо конкретної оцінки (можливих варіантів оцінки) кваліфікаційної бакалаврської роботи.

Рецензування кваліфікаційної бакалаврської роботи відбувається в кілька етапів:

- ознайомлення з текстом кваліфікаційної бакалаврської роботи та виявлення її конкретних недоліків;
- формулювання зауважень і висновків щодо кваліфікаційної бакалаврської роботи;
- написання рецензії на кваліфікаційну бакалаврську роботу.

Рецензування кваліфікаційної роботи доручається висококваліфікованим фахівцям (викладачам і науковцям) закладу вищої освіти, провідним спеціалістам виробничих, наукових і проектних організацій. Рецензія повинна містити оцінку кваліфікаційної роботи за прийнятою шкалою оцінки знань.

Кваліфікаційна робота має пройти внутрішнє (науково-педагогічного працівника випускаючої кафедри) та зовнішнє (науково-педагогічного працівника або досвідченого фахівця-практика іншої установи) рецензування.

7.1. Ознайомлення з текстом роботи та виявлення її конкретних недоліків

Цей етап передбачає прочитання кваліфікаційної роботи, у процесі якого рецензент має встановити та зафіксувати позитивні аспекти та конкретні недоліки, які, на його думку, наявні в кваліфікаційній роботі.

Наслідком етапу є повне відображення в рецензії позиції рецензента щодо позитивних і негативних положень, що наявні в кваліфікаційній бакалаврській роботі.

7.2. Формулювання зауважень і висновків щодо кваліфікаційної бакалаврської роботи

Рецензент має визначити позитивні аспекти кваліфікаційної роботи, зокрема глибину та самостійність дослідження, опанування спеціальною літературою, використання матеріалів практики, наявність висновків і пропозицій практичного характеру, коректне використання запозичених джерел тощо.

Конкретні недоліки, виявлені рецензентом на попередньому етапі, повинні в подальшому систематизуватися. За характером і змістом вони можуть розглядатись як недоліки:

- теоретичного характеру – неповнота чи поверховість розгляду окремих питань, компілятивний характер роботи, суперечливість позицій автора, хибна оцінка існуючих теоретичних положень, відсутність власних висновків і пропозицій тощо;
- технічного характеру – неповне чи неточне наведення в кваліфікаційній роботі назв та окремих положень нормативних актів, неточний їх переклад, неправильне посилання на джерела їх опублікування тощо;
- редакційного характеру – неправильні чи неточні посилання на літературні джерела, орфографічні та пунктуаційні помилки.

Окрім зазначених, можуть бути виявлені й інші недоліки – порушення загальних вимог до кваліфікаційної роботи (перевищення обсягу, відсутність обов'язкових складових змісту, недоліки в зовнішньому оформленні тощо).

Наслідком цього етапу повинно стати формування у рецензента позиції щодо позитивних аспектів і недоліків кваліфікаційної роботи, які, на його думку, тією чи іншою мірою впливають на її оцінку.

7.3. Рецензія на кваліфікаційну бакалаврську роботу

Рецензія на кваліфікаційну бакалаврську роботу – це письмовий виклад рецензентом своїх зауважень, висновків і пропозицій, які повинні бути враховані при захисті бакалаврської роботи на експертній комісії.

Форма написання рецензії довільна, проте окремі моменти є обов'язковими:

- позиція рецензента щодо актуальності обраної здобувачем теми;
- оцінка рецензентом визначених здобувачем предмета та меж дослідження, запропонованого ним плану (змісту) кваліфікаційної роботи;
- висновок рецензента щодо наявності в роботі позитивних аспектів (переваг);
- узагальнений виклад переваг із відповідною їх конкретизацією;
- висновок рецензента щодо наявності в кваліфікаційній роботі недоліків;
- виклад недоліків у систематизованому вигляді з відповідними конкретними прикладами;
- визначення впливу переваг і недоліків на остаточну оцінку кваліфікаційної роботи;
- остаточний висновок щодо ступеня відповідності кваліфікаційної бакалаврської роботи вимогам, що висуваються до такого виду робіт: «повністю відповідає», «загалом відповідає», «повністю не відповідає»;
- пропозиції щодо можливої конкретної оцінки кваліфікаційної бакалаврської роботи (можливих варіантів такої оцінки в системі ECTS) з урахуванням її захисту на засіданні експертної комісії.

Рецензія може бути написана рецензентом власноруч або надрукована з обов'язковим зазначенням дати її написання та особистим підписом рецензента.

8. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

8.1. Допуск до захисту

До захисту робіт допускаються здобувачі, які виконали всі вимоги навчального плану та освітньо-професійної програми за спеціальністю 231 «Соціальна робота».

Для захисту кваліфікаційної роботи подають:

- виконану кваліфікаційну роботу;
- відгук наукового керівника;
- внутрішню і зовнішню рецензії на роботу;
- довідку про відсутність плагіату.

Робота подається в одному друкованому примірнику у твердій палітурці з підписом здобувача. Електронний файл з текстом роботи в форматі pdf завантажується на відповідну сторінку (ЕНК) системи електронного навчання Університету.

Також можуть подаватися й інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи: друковані статті за темою роботи; документи, що вказують на практичне застосування роботи; макети, зразки матеріалів тощо.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо:

- робота не відповідає вимогам, визначеним у методичних рекомендаціях;
- робота написана на тему, яка своєчасно не була затверджена;
- робота несамостійна;
- в роботі допущений академічний плагіат;
- зміст роботи не розкриває її теми;
- відсутній відгук наукового керівника;
- відсутні внутрішня і зовнішня рецензії.

Захист кваліфікаційних робіт, як і складання державних іспитів, проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії при обов'язковій присутності Голови комісії або його заступника.

8.2. Виступ здобувача

Здобувач готує текст виступу та презентацію до нього. Для захисту кваліфікаційної роботи здобувачеві надається 7 хвилин. Текст виступу включає:

- обґрунтування актуальності обраної теми наукової роботи;
- визначення категоріального апарату дослідження;
- висвітлення найважливіших теоретичних і практичних проблем з теми роботи, визначення власної позиції щодо спірних питань;
- конкретні висновки, пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення соціальної, соціально-педагогічної та адвокаційної роботи, поліпшення практики соціальної допомоги, подальших наукових досліджень з теми роботи тощо.

Текст кваліфікаційної роботи та виступ здобувача є підставою для попередніх висновків членів екзаменаційної комісії щодо оцінки наукової роботи, сумлінності та самостійності здобувача в роботі над обраною темою дослідження.

8.3. Запитання та відповіді

Після виступу здобувач має відповідати на запитання, які можуть бути поставлені йому присутніми. Ставити питання мають голова (головуючий на засіданні) та члени екзаменаційної комісії, а з дозволу голови (головуючого на засіданні) екзаменаційної комісії й інші присутні особи. Запитання повинні стосуватися змісту чи форми кваліфікаційної роботи, а також окремих положень, сформульованих здобувачем під час його виступу на засіданні екзаменаційної комісії. Відповіді на питання мають бути короткими, аргументованими, чіткими та конкретними. Вони повинні показати рівень загальної професійної та наукової грамотності здобувача і рівень сформованості його професійних компетентностей.

Відповіді здобувача під час захисту наукової роботи сприяють поглибленню висновків, які роблять члени екзаменаційної комісії після виступу здобувача.

8.4. Оцінка бакалаврської роботи

Підсумкову, диференційовану за затвердженою університетом шкалою, оцінку наукової роботи оголошує голова екзаменаційної комісії у присутності здобувачів.

Оцінювання кваліфікаційних робіт здійснюється за 12 основними критеріями з максимальною сумою балів 100. Кожен критерій має три рівні відповідності: низький, середній та високий, що дозволяє диференційовано оцінити різні аспекти роботи здобувача.

Найбільшу вагу (по 10 балів) мають вісім критеріїв: відповідність назви змісту роботи; використання сучасної літератури для аналізу проблеми у теоретичній частині; змістовна відповідність теоретичної і практичної частин роботи; відповідність застосованих методів та методик меті й завданням дослідження; повнота висновків та обґрунтованість рекомендацій за результатами дослідження; практична значущість результатів дослідження; самостійність виконання роботи та дотримання академічної доброчесності; відповідність роботи нормам наукового стилю та вимогам оформлення. Решта чотири критерії (обґрунтованість актуальності дослідження; науковість визначення об'єкта, предмета і мети дослідження; якість презентації та аргументованість усного захисту; компетентність у відповідях на запитання) оцінюються по 5 балів кожен.

Оцінювання кваліфікаційної роботи здійснюють три основні групи експертів: наукові керівники, зовнішні та внутрішні рецензенти та члени екзаменаційної комісії. Кожна група має свою роль у забезпеченні об'єктивності та всебічності оцінки роботи здобувача.

Процес оцінювання відбувається поетапно протягом усього періоду виконання дослідження. Попереднє оцінювання здійснює науковий керівник,

який супроводжує здобувача від початку роботи над темою до її завершення, надаючи постійну підтримку та корекцію напрямку дослідження. Після завершення роботи та її подання на кафедру призначаються внутрішній і зовнішній рецензенти, які проводять незалежну експертизу роботи та готують письмові рецензії. Завершальним етапом є підсумкове оцінювання екзаменаційною комісією під час публічного захисту, де остаточно визначається якість виконаної роботи та рівень підготовки здобувача.

Представлені критерії є основою для об'єктивного оцінювання роботи здобувача на всіх етапах. Критерії допомагають: здобувачу – зрозуміти вимоги та самостійно сформулювати цілеспрямовані рекомендації, орієнтуючись на конкретні слабкі місця, рецензентам та комісії – забезпечити справедливе та обґрунтоване оцінювання з чіткою аргументацією.

8.5. Критерії оцінки кваліфікаційних робіт

Критерії оцінювання та рівні відповідності до них наведено в таблиці.

Критерії оцінювання	Рівень відповідності до критерію (бали)			Максимальна кількість балів за критеріями
	<i>Низький</i>	<i>Середній</i>	<i>Високий</i>	
Відповідність назви змісту роботи	0–3	4–6	7–10	10
Обґрунтованість актуальності дослідження	0–1	2–3	4–5	5
Науковість визначення об'єкта, предмета і мети дослідження	0–1	2–3	4–5	5
Використання сучасної літератури (за останні 5–7 років) для аналізу проблеми у теоретичній частині	0–3	4–6	7–10	10
Змістовна відповідність теоретичної і практичної частин роботи	0–3	4–6	7–10	10
Відповідність застосованих методів та методик меті й завданням дослідження	0–3	4–6	7–10	10
Повнота висновків, обґрунтованість рекомендацій за результатами дослідження	0–3	4–6	7–10	10
Практична значущість результатів дослідження	0–3	4–6	7–10	10

Критерії оцінювання	Рівень відповідності до критерію (бали)			Максимальна кількість балів за критеріями
	<i>Низький</i>	<i>Середній</i>	<i>Високий</i>	
Самостійність виконання роботи та дотримання академічної доброчесності	0–3	4–6	7–10	10
Відповідність роботи нормам наукового стилю та вимогам оформлення	0–3	4–6	7–10	10
Якість презентації та аргументованість усного захисту результатів дослідження	0–1	2–3	4–5	5
Компетентність у відповідях на запитання при захисті результатів дослідження	0–1	2–3	4–5	5
Разом:				100

9. ТИПОВІ ПОМИЛКИ В НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

До типових помилок у написанні та оформленні кваліфікаційних робіт належать:

- зміст роботи не відповідає плану наукової роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині;
- сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта;
- мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відображає специфіки об'єкта та предмета дослідження;
- автор не проявив самостійності, робота є компіляцією або навіть плагіатом;
- не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової наукової літератури за останні 5–7 років з теми дослідження;
- аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з означеної теми роботи має форму анотованого списку і не відображає рівня досліджуваної проблеми;
- не розкрито зміст та організацію емпіричного дослідження (його суть, тривалість, місце виконання, кількість обстежуваних, їх характеристики), поверхово висвітлено стан практичної соціальної роботи;
- кінцевий результат не відповідає меті дослідження або висновки не відповідають поставленим завданням;
- у роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких використано матеріал;
- бібліографічний опис джерел у списку використаних джерел наведено довільно, без дотримання вимог стилю APA (7th ed.);

- як ілюстративний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті;
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

ДОДАТКИ

Додаток А. Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи

Додаток Б. Зразок змісту кваліфікаційної роботи

Додаток В. Зразок оформлення сторінки

Додаток Г. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел (стиль АРА, 7th ed.)

Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи

Міністерство освіти і науки України
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет здоров'я людини
Кафедра соціальної роботи та консультування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**Адаптація першокласників до умов закладу загальної середньої освіти
засобами ігрової діяльності**

здобувача/здобувачки IV року навчання
групи СРб/САб/СПб-1-23-4.0д
ОПП Соціальна робота/Соціальна
адвокація/Соціальна педагогіка першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота
Варченко Олесі Михайлівни

Науковий керівник/наукова керівниця:
Денисюк Олена Миколаївна, доцент
кафедри; доцент, кандидат педагогічних
наук

Зразок змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	...
РОЗДІЛ 1 АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	8
1.1. Соціальна адаптація в системі соціалізації особистості	10
1.2. Особливості дезадаптації учнів закладу загальної середньої освіти	21
1.3. Психолого-педагогічні особливості адаптації першокласників до умов закладу загальної середньої освіти	...
Висновки до першого розділу	...
РОЗДІЛ 2 СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСОБИ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКА ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	...
2.1. Ігрові технології як засіб адаптації до умов закладу загальної середньої освіти	...
2.2. Форми та методи дослідження проблеми адаптації першокласників	...
2.3. Методичні рекомендації щодо застосування методу гри як засобу підвищення рівня адаптації першокласників до умов закладу загальної середньої освіти	...
Висновки до другого розділу	...
ВИСНОВКИ	...
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	...
ДОДАТКИ	...

	РОЗДІЛ 1 ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ЛЮДЬМ ПОХИЛОГО ВІКУ	
	1.1. Питання надання соціальної допомоги людям похилого віку в сучасній теорії і практиці	
	Розглядаючи питання надання соціальної допомоги людям похилого віку в Україні, слід зазначити, що ...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	...	
	Отже, реалізація соціальної допомоги в умовах ...	

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел у кваліфікаційній бакалаврській роботі (стиль APA, 7th ed.)

Характеристика джерела	Приклад оформлення за стилем APA
Книги: один автор	Семигіна, Т. (2025). <i>Сприяючи змінам: дослідження в соціальній роботі</i>. Teadmus. https://doi.org/10.2139/ssrn.5113483 Юрків, Я. І. (2021). <i>Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до роботи із вразливими категоріями населення: монографія</i>. Талком. Дробот, О. В. (2016). <i>Професійна свідомість керівника: навч. посіб.</i> Талком. Payne, M. (2020). <i>Modern social work theory</i>. Bloomsbury Publishing. Bandura, A. (1997). <i>Self-efficacy: The exercise of control</i>. W. H. Freeman and Company. Dominelli, L. (2004). <i>Social work: Theory and practice for a changing profession</i>. Polity Press.
Книги: два автори	Лукашевич, М. П., & Мигович, І. І. (2003). <i>Теорія і методи соціальної роботи: навчальний посібник</i> (2-ге вид., доп. і випр.). МАУП. Тюптя, Л. Т., & Іванова, І. Б. (2008). <i>Соціальна робота: теорія і практика: навчальний посібник</i> (2-ге вид., перероб. і доп.). Знання. Капська, А. Й., & Пеша, І. В. (2012). <i>Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей: навчальний посібник</i>. Центр учбової літератури. Суліцький, В. В., & Швед, О. В. (2023). <i>Консультування в соціальній роботі: навчально-методичний посібник</i>. Видавничий дім «Вініченко».
Книги: три автори	Лукашевич, М. П., Лукашевич, О. М., & Шандор, Ф. Ф. (2020). <i>Кар'єра соціального працівника: менеджмент та самоменеджмент: підручник</i>. ПП Данило С. І. Аніловська, Г. Я., Марушко, Н. С., & Стоколоса, Т. М. (2015). <i>Інформаційні системи і технології у фінансах: навчальний посібник</i>. Магнолія 2006. Городовенко, В. В., Макаренков, О. Л., & Сантос, М. М. О. (2016). <i>Судові та правоохоронні органи України: навчальний посібник</i>. ЗНУ. Кузнецов, М. А., Фоменко, К. І., & Кузнецов, О. І. (2015). <i>Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності: монографія</i>. ХНПУ. Якобчук, В. П., Богоявленська, Ю. В., & Тищенко, С. В. (2015). <i>Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник</i>.

Характеристика джерела	Приклад оформлення за стилем АРА
	ЦУЛ.
Книги: чотири і більше авторів	Пеша, І. В., Сопівник, І. В., Вакуленко, О. В., & Овдій, Н. М. (2024). <i>Соціальна робота у територіальній громаді: навчальний посібник</i>. Видавничий центр НУБіП України. Бікулов, Д. Т., Чкан, А. С., Олійник, О. М., & Маркова, С. В. (2017). <i>Менеджмент: навч. посіб.</i> ЗНУ. Мурашкевич, О., Сущенко, І., Савчук, К., & Юрик, О. (2014). <i>Навчальний посібник для тренерів у сфері підготовки молодіжних працівників</i>. ТОВ «Компанія ВАІТЕ». Безпалько, О. В., Касьянова, О. В., Коршунова, О. С., Кудінов, В. А., Окушко, Т. К., Негрієнко, А. О., Пащенко, О. В., Петронько, Ж. В., Чиренко, Н. В., Чорна, К. І., & Шелестова, Л. В. (2013). <i>Особливості формування світоглядної позиції особистості в умовах дитячого об'єднання</i> (Т. К. Окушко, наук. ред.). Імекс-ЛТД.
Автор(и) та редактор(и) / упорядники	Епель, О. В., Лях, Т. Л., & Силантьєва, І. В. (Ред.). (2023). <i>Актуальні питання соціальної роботи: навчальний посібник</i>. РІК-У. Березенко, В. В. (2015). <i>PR як сфера наукового знання: монографія</i> (В. М. Манакін, заг. наук. ред.). ЗНУ. Бутко, М. П., Неживенко, А. П., & Пепа, Т. В. (2016). <i>Економічна психологія: навчальний посібник</i> (М. П. Бутко, ред.). ЦУЛ. Дахно, І. І., & Алієва-Барановська, В. М. (2015). <i>Право інтелектуальної власності: навчальний посібник</i> (І. І. Дахно, ред.). ЦУЛ.
Книги за редакцією (редактор замість автора)	Чернуха, Н. М. (Заг. ред.). (2025). <i>Соціальна робота у вимірах партнерства і співпраці: навчальний посібник</i>. Юрінком Інтер. Чернуха, Н. М., Петков, С. В., & Захаріна, Т. І. (Заг. ред.). (2025). <i>Соціальна робота: термінологічний словник</i>. Юрінком Інтер. Капська, А. Й. (Ред.). (2006). <i>Соціальна педагогіка: підручник</i>. Центр учбової літератури. Зверєва, І. Д. (Заг. ред.). (2008). <i>Соціальна педагогіка: мала енциклопедія</i>. Центр учбової літератури. Капська, А. Й. (Ред.). (2004). <i>Соціальна робота: технологічний аспект: навчальний посібник</i>. Центр навчальної літератури.
Багатотомні видання	Кияниця, З. П., & Петрочко, Ж. В. (2017). <i>Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми: у 2 ч. Ч. 1. Сучасні орієнтири та ключові технології</i>. Обнова Компані. Царенко, Л. Г., Вебер, Т., Войтович, М. В., Гриценко, Л. І., Кочубей, В. А., & Гридковець, Л. М. (2018). <i>Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: навчальний посібник</i> (Т. 2; Л. Г. Царенко, заг. ред.). ОБСЄ. Гридковець, Л. М., Вебер, Т., Журавльова, Н., Запорожець, О.,

Характеристика джерела	Приклад оформлення за стилем АРА
	Креймеєр, Д., Мокроусова, А., Пророк, Н., Сиротич, Н., Климишин, О., Сіренко, Т., Царенко, Л., & Шапошник, Н. (2018). <i>Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: навчальний посібник</i> (Т. 3; Л. М. Гридковець, заг. ред.). ОБСЄ.
Автореферати дисертацій	Сапіга, С. В. (2018). <i>Розвиток особистісного потенціалу підлітків у скаутських громадських об'єднаннях</i> [Автореф. дис. канд. пед. наук, 13.00.05]. Київ. Лехолетова, М. М. (2018). <i>Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної підготовки</i> [Автореф. дис. канд. пед. наук, 13.00.05]. Київ.
Дисертації	Бондар, В. І. (2026). <i>«Соціально-педагогічна профілактика булінгу серед студентів у закладі вищої освіти»</i> [Дис. д-ра філософії, спеціальність 231 — Соціальна робота]. Київ. Скіпальська, Г. Б. (2024). <i>Соціальна підтримка жінок, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями</i> [Дис. д-ра філософії, спеціальність 231 — Соціальна робота]. Київ. Дуля, А. В. (2023). <i>Соціальна підтримка недержавними організаціями сімей учасників антитерористичної операції</i> [Дис. д-ра філософії, спеціальність 231 — Соціальна робота]. Київ. Сапіга, С. В. (2018). <i>Розвиток особистісного потенціалу підлітків у скаутських громадських об'єднаннях</i> [Дис. канд. пед. наук, 13.00.05]. Київ.
Законодавчі та нормативні документи	<i>Конституція України</i>. (2013). КМ. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні, Закон України № 875-ХІІ (1991) (ред. від 01.01.2024). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей, Закон України № 2011-ХІІ (1991) (ред. від 29.03.2024). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text Про основні засади молодіжної політики, Закон України № 1414-ІХ (2025) (Україна). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text Про соціальні послуги, Закон України № 2671-VIII (2019) (ред. від 31.12.2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю, Закон України № 2558-III (2001, 21 червня; редакція від 27.09.2025). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14 Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України: покоління стійкості – 2030». Розпорядження Кабінету Міністрів України № 840-р (2025).

Характеристика джерела	Приклад оформлення за стилем APA
	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840-2025-%D1%80#Text
Архівні документи	Лепін, Г. Ф. (1989, 14 грудня). <i>Лист Голови Спілки «Чорнобиль» на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту</i> (Ф. 1, Оп. 32, Спр. 2612, Арк. 63, 64 зв., 71). Центральний державний архів громадських об'єднань України, Київ, Україна. Міністерство народної освіти. (1921). <i>Про Центральний музей революції</i> (Ф. 707, Оп. 160, Спр. 38, Ч. 1, Арк. 272–273). Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна.
Патенти, свідоцтво про авторські права	<i>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей</i> (Патент України № 76509). (2006). Державна служба інтелектуальної власності України. Золотаренко, В. О. (2025). <i>Майстерня молодіжної роботи</i> [Гра]. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 133698.
Препринти	Коkun, О. М. (2022). <i>Всеукраїнське опитування «Твоя життєстійкість в умовах війни»</i>: препринт. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. https://lib.iitta.gov.ua/731505 Коkun, О. М., Олійник, В. О., Пішко, І. О., & Лозінська, Н. С. (2024). <i>Психологічне опитування «Посттравматичне зростання військовослужбовців в умовах війни»</i>: препринт. Київ: ТОВ «7БЦ». https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742924
Стандарти	Міністерство соціальної політики України. (2019). <i>Професійний стандарт «Соціальний працівник»</i> (Наказ № 1049 від 04.07.2019). Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. (2020). <i>Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи»</i> (Наказ № 1179 від 20.06.2020). Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. (2021). <i>Професійний стандарт «Соціальний менеджер»</i> (Наказ № 261 від 10.02.2021). Міністерство соціальної політики України. (2013). <i>Стандарт надання послуг із соціальної профілактики торгівлі людьми</i> (Наказ № 458 від 30.07.2013) Міністерство молоді та спорту України. (2025). <i>Професійний стандарт за професією «Фахівець з питань молоді»</i>.
Каталоги	Романова, Л. І., & Земляніщина, О. В. (Уклад.). (1996). <i>Історико-правова спадщина України: каталог виставки</i>. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. Зобків, М., та ін. (Авт.-упоряд.). (2003). <i>Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: каталог-довідник</i>. Новий час.

Характеристика джерела	Приклад оформлення за стилем АРА
Бібліографічні показники	Семигіна, Т. (Упоряд.). (2022). <i>Соціальна робота: дослідження і підготовка дослідників: анотований бібліографічний покажчик</i>. [б. в.]. https://doi.org/10.6084/m9.figshare.2178000 Лось, Н. І. (Уклад.). (2018). <i>Соціальний захист населення як складова соціальної політики держави: рекомендаційний бібліографічний покажчик</i>. Наукова бібліотека ЗНТУ.
Частина видання: книги	Гончар, Л. В. (2023). Моніторинг сімейно-спрямованих очікувань сучасної учнівської молоді. У Т. Ю. Куниця (Заг. ред.), <i>Соціальні очікування учнівської молоді XXI століття: монографія</i> (с. 59–81). НАІР. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738180 Мартіросян, Л. (2021). Соціокультурний феномен сім'ї в історико-педагогічній ретроспективі. У В. Петрович & С. Чернета (Ред.), <i>Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики: колективна монографія</i> (с. 8–35). ФОП Гадяк Жанна Володимирівна. Лещук, Г. В. (2023). Етичні дилеми у теорії та практиці соціальної роботи. У О. В. Сорока & Г. В. Лещук (Ред.), <i>Соціальна робота і соціальна освіта в умовах сьогодення: проблеми та перспективи розвитку: колективна монографія</i> (с. 225–254). Осадца В. М. Кузнецова, О. А. (2025). Соціально-психологічне консультування як складова професійної діяльності соціального працівника. У Н. М. Чернуха (Заг. ред.), <i>Соціальна робота у вимірах партнерства і співпраці: навчальний посібник</i> (с. 395–405). Юрінком Інтер. Міщик, Л. І. (2014). Інклюзивне навчання як важлива умова досягнення сучасного добробуту. У С. П. Архипова (Ред.), <i>Соціально-педагогічна діяльність в умовах трансформації суспільства: теоретичні та прикладні проблеми</i> (с. 109–127). ФОП Гордієнко Є. І.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	Островська, Н. (2025). Роль комунікативної компетентності у формуванні особистості сучасного фахівця з соціальної роботи. У <i>Освіта і наука України в умовах війни та миру: суспільні виклики та перспективи розвитку: Збірник наукових праць XXV Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хуст, 25–26 березня 2025 р.). Частина 1</i> (с. 105–110). Карпатський інститут підприємництва. Розсоха, А. (2024). Молодіжна робота в громаді в умовах війни. У Н. О. Сайко & В. І. Березан (Ред.), <i>Соціальна робота: Реалії та перспективи: Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 110-річчю Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка</i> (м. Полтава, 9–10 травня 2024 р.) (с. 201–205). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка.

Характеристика джерела	Приклад оформлення за стилем APA
	Чудєнцова, Д., & Толмачова, І. (2023). Організаційна компетентність як складова професіоналізму педагога. У <i>Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Стокгольм, Швеція, 10 листопада 2023 р.)</i> (с. 137–138). Нохріна, І. (2026). Цифрові методи медіаосвіти як інструмент розвитку критичного мислення студентів закладів вищої освіти. <i>Забезпечення якості вищої освіти</i> (с. 426–427). Одес. нац. технолог. ун-т. – Одеса: ОНТУ.
Частина видання: довідкового видання	Кучеренко, І. М. (2007). Право державної власності. У Ю. С. Шемшученко (Ред.), <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> (с. 673). Гулевська-Черниш, А. В. (2012). Молодь. У І. Д. Зверєва (Ред.), <i>Енциклопедія для фахівців соціальної сфери</i> (с. 150–151). Універсум. Пирожкова, Ю. В. (2014). Благодійна організація. У Т. О. Коломоєць & В. К. Колпаков (Ред.), <i>Адміністративне право України: словник термінів</i> (с. 54–55). Сірий, М. І. (2003). Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i> (Т. 5, с. 699).
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	Карпенко, О., & Цвігун, А. (2026). Соціальна реабілітація дітей з інвалідністю у практиці соціальної роботи: Теоретичний вимір. <i>International Science Journal of Education & Linguistics</i>, 5(2), 9–19. https://doi.org/10.46299/j.isjel.20260502.02 Spirina, T., Nokhrina, I., & Liutyi, V. (2026). Training technologies in the professional training of future social workers. <i>Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: «Pedagogy. Social Work»</i>, (1(58)), 261–266. https://doi.org/10.24144/2524-0609.2026.58.261-266 Savelchuk, I. (2026). Innovative social services in the humanitarian programs of international organizations and their impact on community resilience. <i>Social work and social education</i>, (1(16)), 101–108. https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(16).2026.355746 Dulia, A., Lekholetova, M., Spirina, T., & Sapiha, S. (2026). Social advocacy in working with families of military servants in Ukraine. <i>Social work and education</i>, 13(1), 22–38. https://doi.org/10.25128/2520-6230.26.1.2 Левченко, Н. В. (2021). Становлення та розвиток молодіжної роботи: європейський досвід. <i>Ввічливість. Humanitas</i>, (5), 29–38. https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.5 Лісовець, Ол. В., & Лісовець, Ок. В. (2025). Формування життєстійкості особистості в умовах воєнних викликів сучасності. <i>Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»</i>, (3), 221–229. https://doi.org/10.31654/2663-4902-2025-PP-3-221-229 Лях, Т. Л., Лютий, В. П., & Жуков, В. І. (2024). Волонтерська

Характеристика джерела	Приклад оформлення за стилем APA
	діяльність студентів як шлях до їхньої активної участі у суспільному житті громади. <i>Ввічливість. Humanitas</i>, (3), 68–76. https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.10 Дуля, А. В., Лехолетова, М. М., & Лях, Т. Л. (2024). Особливості соціальної роботи з особами з інвалідністю внаслідок війни. <i>Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи</i>, (98), 42–46. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.98.08 Лехолетова, М. М., Лях, Т. Л., & Сапіга, С. В. (2024). Соціально-педагогічна підтримка батьків дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. <i>Соціальна робота та соціальна освіта</i>, 1(12), 89–96. https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305129
Електронні ресурси	Всеукраїнський молодіжний центр. (2024). <i>Стратегія Всеукраїнського молодіжного центру</i>. https://www.auyc.org.ua/youth-policy/strategiia-vseukrainskoho-molodizhnoho-tsentru/ Міністерство молоді та спорту України. (2025). <i>Про стан діяльності молодіжних центрів та молодіжних просторів в Україні</i>. https://mms.gov.ua/news/pro-stan-diialnosti-molodizhnykh-tsentriv-ta-molodizhnykh-prostoriv-v-ukraini Рада Європи. (2021). <i>Словник термінів, які використовує Рада Європи у сферах молодіжної політики, прав людини та неформальної освіти</i>. https://rm.coe.int/ukr-eng-dictionary-of-terminology-used-by-the-council-of-europe-in-the/1680a1b388 Соціологічна група «Рейтинг». (2026). <i>Вплив війни на молодь в Україні – 2025</i>. Програма розвитку ООН в Україні. https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/vplyv-viyny-na-molod-v-ukrayini-2025 International Federation of Social Workers, & International Association of Schools of Social Work. (2014). <i>Global definition of social work</i>. https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/ International Federation of Social Workers. (2018). <i>Global social work statement of ethical principles</i>. https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/